

27.07.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**27 Temmuz 2021
Salı**

27.07.2021

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

27 Temmuz 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mermer ve Doğal Taş Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Halkbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 3/6/2021 Tarihli ve E: 2020/24, K: 2021/39 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 9/6/2021 Tarihli ve 2017/35564 Başvuru Numaralı Kararı

Türkiye ne kadar tarım arazisi kaybetti

İYİ Parti'nin il il üzerinde çalışılarak hazırlanan raporunda 2004-2020 yılları arasında işlenen toplam arazi miktarının 4 milyon 240 bin hektar azaldığı belirterek, "En tehlikeli bölge Karadeniz" denildi.

İYİ Parti, Türkiye'deki toplam tarım arazi miktarının 2004-2020 yılları arasında yüzde 18 azalışla 23 milyon 812 bin 992 hektardan, 19 milyon 572 bin 877 hektara düştüğünü açıkladı. Raporunda, en yüksek miktarda azalışlar (100.000 hektar üzeri) olarak şöyle sıralandı:

İç Anadolu (5 il), Doğu Anadolu (2 il), Güneydoğu Anadolu (2 il) ve Akdeniz bölgesinde (2 il) sıkışması dikkat çekti. Miktar olarak azalış gösteren ilk 5 ilin toplam azalış miktarı 1 milyon 538 bin 907 hektar ve azalan toplam miktara göre oranı yüzde 36 oldu. Oransal azalıştaki ilk 5 ilin toplam azalan miktarı, 107 bin 923 hektar ve toplam azalan miktara göre oranı yüzde 2.5 oldu.

Partinin Kalkınma Politikaları Başkanlığı tarafından son 16 yılda azalan işlenmeye uygun tarım arazileri konusunda yapılan yazılı açıklamada görüş ve öneriler şöyle sıralandı:

"Kaybedilen arazinin ne kadarının terk, ne kadarının imar ve yapılaşma, ne kadarının vasıf kaybı olduğunu bilmiyoruz. Tahminen kaybedilen arazinin 2/3'nün geri kazanılabileceği ve yeniden ekim-dikime açılacağı düşünülmektedir.

İşlenebilir ve işlemeye elverişli olup işlenmeyen arazilerle beraber yaklaşık 3.5 milyon hektar arazinin tekrar üretime kazandırılacağı, bunun için özel bir çalışma ve planlama yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Karadeniz'deki kayıpların diğer yerlere göre yapılaşma ağırlıklı olduğu gözlemlenmektedir. Yüksek kesimlerde ise durum terk yönüne dönmektedir. Karadeniz'deki bu durum oldukça tehlikeli ve geri dönüşü zor, yeniden üretime kazandırılması imkansız olarak görülmektedir.

Pamuk, ayçiçeği, mısır, soya, buğday gibi en yüksek açık verdiğimiz, ithalat bedeli ödediğimiz ürünlerin, bu araziler için alternatif bir üretim biçimi olduğu düşünülebilir. Hatta genel kanaatler bu yönde beyan edilmekte; sadece bu arazilerin tarıma kazandırılması ile bu açıkların giderileceği ifade edilmektedir.

Arazi kayıplarının il ve bölgelerini düşündüğümüzde tarımsal özellikler açısından bu tür bir genellemenin yanlış olduğunu görüyoruz. Çünkü en çok toprak kaybı olan Konya, Yozgat, Ankara, Afyonkarahisar, Kırşehir gibi illerin kurak-yarı-kuşak iklim kuşağında olması, mısır, pamuk, soya gibi suya ihtiyaç duyan ürünlerin yetiştirilmesine izin vermeyebilir.

Ancak geniş bir ülkesel planlama ve ürün paternlerinin belirlenmesi üzerinden bu arazilerden yararlanılması (kurak bölgelerin tahılların üretiminde kullanılması, diğer bölgelerin ise tahıllar yerine diğer ürünlerin üretiminde kullanılması) ve ciddi katkılar sağlanması mümkün görülmektedir."

Kamu destekleri için son hafta

Türkiye'de kamu desteklerine başvurular için süre daralıyor. Bu desteklerle vergi muafiyeti, faiz-kar payı desteği ve KDV iadesi gibi destekler sağlanıyor.

Türkiye'nin dış ticarete açık verdiği kritik ürünlerin Türkiye'de üretilerek bu yolla cari açığın azaltılmasını öngören Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programına dahil olan Üretimde Yapısal Dönüşüm Programına başvurular 1 Ağustos'ta sona erecek. Bu kapsamdaki diğer program olan mobilite sektöründe de kesinleşmiş başvurular 31 Temmuz itibarıyla son bulacak. KOSGEB'in zor durumda olup ciro kaybı yaşayan işletmelere 75 bin liraya kadar destek verdiği Hızlı Destek Programı kapsamındaki başvurular ise 6 Ağustos'ta sona erecek.

Kesinleşmiş başvuruların 31 Temmuz'da sona ereceği mobilite sektöründe, toplam 152 ürünün desteklenmesi öngörülüyor. Bu ürünlerde Türkiye 2015-2019 yılları arasında 9.3 milyar dolar dış ticaret açığı vermişti.

Mobilite çağrısında; Otonom veya Yarı-Otonom Konsept Araçlar, Sürücü Destek ve Güvenlik Teknolojileri , İleri Malzeme Teknolojileri, Batarya ve Enerji Yönetim Teknolojileri ile Yeni Nesil İleri Kablosuz ve Mobil Teknolojiler olmak üzere 5 ana başlıkta destek verilecek.

Destek kapsamındaki 152 kalem ürün arasında ise dizel traktör motoru, su türbinleri, sivil hava taşıtları için turbojet, motorlu taşıtlar için soğutucu ve dondurucu cihazlar, yangın söndürme cihazı, sivil hava taşıtları için akümülatör şarj ediciler, lityumlu piller, görüntülü telefon cihazları, demiryolları için sinyalizasyon kumanda cihazları,

ambulans (dizel, yarı dizel), kara taşıtları vites kutuları yer alıyor. Üretimde Yapısal Dönüşüm Programı, temel olarak makine sektörüne ait ürünlerin ve tüm sektörler için önemli olabilecek kritik hammaddelerin üretimi öngörüyor. Program kapsamında; harp silahlarına ait mermi ve mühimmat, forklift, kahve makinesi, yürüyen merdiven gibi 149 ürüne, 4 grupta 29 yenilikçi teknoloji alanının kapsamında destek verilecek.

Vergi muafiyeti, faiz-kar payı desteği ve KDV iadesi sağlanıyor

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında yatırımlara, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopaj desteği, faiz ve kâr payı desteği, KDV iadesi, enerji desteği veriliyor. Yatırım Proje Bazlı Destek kapsamına dahil olursa, nitelikli personel desteği, sermaye desteği ve kamu alım garantisi desteği sağlanıyor.

KOSGEB ödemeleri 2024'te başlayacak

KOSGEB'in zor durumda olup ciro kaybı yaşayan işletmelere 75 bin liraya kadar destek verdiği Hızlı Destek Programı kapsamındaki başvurular 6 Ağustos'ta sona erecek. Desteğin geri ödeme süreci, 2024'te başlayacak ve 2025'in sonuna kadar devam edecek. Geri ödeme, 4'er aylık 6 eşit taksitte yapılacak. KOSGEB'in bu desteğinden 2020 ve 2019 net satış hasılatları karşılaştırıldığında bir kuruluş dahi gelir kaybı olan işletmeler yararlanabilecek. Gelir kaybı kriterinde 2019 yılı toplamı ile 2020 toplamı yani 12 aylık dönemi dikkate alınacak.

İş dünyası: Herkes aşılanсын, kapanma olmasın

Günlük vaka sayısı 17 bine dayandı. Bu gelişme sonbahar ile birlikte 4. dalga tehlikesini ve yeniden kapanma önlemlerini gündeme getirdi. İş dünyası temsilcileri, bu kez kapanmanın olmadığı farklı önlemler alınması gerektiğini savunurken, aşı zorunluluğunun bir sosyal sorumluluk olarak görülmesini istedi.

Geçen yıl Mart ayından bu yana etkisini sürdüren salgında, delta varyantı ve aşılama karşı oluşan tepki, vakaların hızla artmasına yol açtı. Bayram öncesine hızla tırmanan vaka sayısı 26 Temmuz itibarıyla **16 bin 809**'a ulaşırken, bu tablo sonbahar ile birlikte **4. dalga tehlikesini** ve buna bağlı olarak kapanma önlemlerini gündeme getirdi.

Ancak bu kez kapanmanın olmadığı başka önlemler alınması gerektiğini savunan **iş dünyası temsilcileri**, bunlardan birinin de aşı zorunluluğu olduğunu vurguladı.

Avrupa başta olmak üzere onlarca ülkede söz konusu alanda zorunluluk getirildiğini dile getiren sektör temsilcileri, aşının artık tercih değil, sosyal sorumluluk olduğunu ve bu kapsamda toplu alanlara yönelik **aşı kontrolü zorunluluğunun** getirilmesi gerektiğini savundu.

83 milyon nüfusa sahip Türkiye'de 18 yaşından büyük **23 milyon kişi henüz hiç aşı olmadı**. Sırası geldiği halde ikinci dozu yaptırmayanların sayısı ise 17 milyon. Çift doz Sinovac aşısı olup üçüncü doz aşıya gelmeyenlerin sayısı ise 9 milyon civarında bulunuyor.

Hazine'den, iki ihalede 7,9 milyar TL'lik satış

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği iki ihalede ROT satışları da dahil olmak üzere toplamda 7 milyar 935 milyon TL'lik satış yaptı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen iki tahvil ihalesinde toplam satış 3 milyar 285,88 milyon TL olarak gerçekleşti. İhaleler öncesi yapılan 4 milyar 650 milyon TL ROT satışla birlikte toplam satış 7 milyar 935 milyon TL'ye ulaştı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6 Yıl (2.303 gün) vadeli değişken faizli ve 9 yıl (3.395 Gün) sabit kuponlu tahvil ihracı gerçekleştirdi.

Değişken faizli İhalede net satış 1 milyar 74,3 milyon TL olurken, satışların nominal tutarı 1 milyar 106 milyon TL olarak gerçekleşti.

İşlemciler tahvil ihalesinde 2 milyar 56,0 milyon TL nominal teklif sundu.

İhalede bileşik ortalama faiz dönemsel faiz yüzde 9,15, en düşük yüzde 9,07, en yüksek yüzde 9,20 oldu.

Tahvilin minimum fiyatı 96.743 TL, ortalama fiyatı 97.136 TL olarak gerçekleşti.

Tahvil ihalesinde satılan kağıtlar 28 Temmuz 2021 Çarşamba günü ihraç edilecek. Yeniden ihraç edilen 6 ayda bir kupon ödemeli tahvilin geri ödemesi 17 Kasım 2027'de gerçekleştirilecek.

Sabit Kuponlu Tahvilde net satış 2,2 milyar lira

27.07.2021

Toplam 4 milyar 629,6 milyon TL teklifin geldiği sabit kuponlu tahvil ihalesinde net satış 2 milyar 211,5 milyon TL, satışların nominal tutarı 2 milyar 845,0 milyon TL oldu.

İhalede bileşik faiz en düşük yüzde 17,60, ortalama yüzde 17,68, en yüksek yüzde 17,73 olarak gerekleştii. Basit faiz ortalama yüzde 16,96 seviyesinde geldi.

İhalede minimum 77.567 TL, ortalama 77.734 TL fiyat oluştii. Tahvil ihalesinde satılan kağıtlar 28 Temmuz 2021 arşamba günü ihraç edilecek. Yeniden ihraç edilen 6 ayda bir kupon ödemeli tahvilin geri ödemesi 13 Kasım 2030 günü yapılacak.

Sektörel güven endeksleri temmuzda yükseldi

Güven endeksi hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde artış kaydetti.

TÜİK verilerine göre, mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi Temmuz ayında Haziran ayına göre hizmet sektöründe yüzde 5,8, perakende ticaret sektöründe yüzde 3,7 ve inşaat sektöründe yüzde 4,7 arttı.

Hizmet sektörü güven endeksi 114,8'e yükseldi

Mevsim etkilerinden arındırılmış hizmet sektörü güven endeksi Haziran ayında 108,5 iken, Temmuz ayında yüzde 5,8 oranında artarak 114,8 değerini aldı. Hizmet sektöründe bir önceki aya göre, son üç aylık dönemde iş durumu alt endeksi yüzde 9,6 artarak 112,0 oldu. Son üç aylık dönemde hizmetlere olan talep alt endeksi yüzde 6,5 artarak 110,5 değerini aldı.

Gelecek üç aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi alt endeksi ise yüzde 1,8 artarak 121,8 oldu.

Perakende ticaret sektörü güven endeksi 109,6 oldu

Mevsim etkilerinden arındırılmış perakende ticaret sektörü güven endeksi Temmuz ayında yüzde 3,7 oranında artarak 109,6 değerini aldı. Perakende ticaret sektöründe bir önceki aya göre, son üç aylık dönemde iş hacmi satışlar alt endeksi yüzde 6,0 artarak 112,4 oldu. Mevcut mal stok seviyesi alt endeksi yüzde 2,8 azalarak 86,9

değerini aldı. Gelecek üç aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi alt endeksi ise yüzde 6,6 artarak 129,6 oldu.

İnşaat sektörü güven endeksi yüzde 4,7 arttı

Mevsim etkilerinden arındırılmış inşaat sektörü güven endeksi bir önceki ayda 82,4 iken, Temmuz ayında yüzde 4,7 oranında artarak 86,3 değerini aldı. İnşaat sektöründe bir önceki aya göre, alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi alt endeksi yüzde 3,3 artarak 78,8 oldu. Gelecek üç aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi alt endeksi ise yüzde 5,9 artarak 93,9 değerini aldı.

İnşaat sektöründe Temmuz ayında girişimlerin yüzde 53,9'u faaliyetleri kısıtlayan herhangi bir faktörün olmadığını, yüzde 46,1'i ise faaliyetlerini kısıtlayan en az bir temel faktör bulunduğunu belirtti.

İnşaat sektöründe faaliyetleri kısıtlayan temel faktörlerden "finansman sorunları" Haziran ayında yüzde 26,7 iken Temmuz ayında aynı oranda kaldı, "talep yetersizliği" Haziran ayında yüzde 19,1 iken Temmuz ayında yüzde 19,2 ve "diğer faktörler" Haziran ayında yüzde 25,8 iken Temmuz ayında yüzde 22,8 oldu.

Reel kesim güveni, 9 yılın zirvesinde

Reel Kesim Güven Endeksi, temmuzda 114,8 ile Nisan 2012'den bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.

Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE), temmuzda bir önceki aya kıyasla 1,8 puan artarak 114,8 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE-MA) ise 2,3 puan yükselişle 112,1'e çıktı. Böylece RKGE, Nisan 2012'den beri gördüğü en yüksek seviyeye ulaştı.

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, genel gidişat, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki toplam istihdam, sabit sermaye yatırım harcaması ve mevcut toplam sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde, gelecek üç aydaki üretim hacmi ve mevcut mamul mal stokuna ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkiledi.

Son üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi, iç piyasa sipariş miktarı ve ihracat sipariş miktarında artış bekleyenler lehine olan seyrin bir önceki aya göre güçlendi.

Mevcut toplam siparişlerin mevsim normallerinin altında olduğu yönündeki değerlendirmeler zayıflayarak devam ederken, mevcut mamul mal stokları seviyesinin mevsim normallerinin üstünde olduğu yönündeki değerlendirmeler ise bir önceki aya göre güçlendi.

ÜFE beklentisi yüzde 23,2'ye yükseldi

Gelecek üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi ve iç piyasa sipariş miktarında bir önceki ayda artış bekleyenler lehine olan seyir zayıflarken, ihracat sipariş miktarında ise bir önceki ayda artış bekleyenler lehine olan seyir güçlendi.

Gelecek üç aydaki istihdama ve gelecek on iki aydaki sabit sermaye yatırım harcamasına ilişkin artış yönlü beklentilerin de güçlendiği gözlemlendi.

Ortalama birim maliyetlerde, son üç ayda artış olduğunu bildirenler lehine olan seyir güçlenirken, gelecek üç ayda artış olacağını bekleyenler lehine olan seyir ise zayıfladı.

Gelecek üç aydaki satış fiyatına ilişkin artış yönlü beklentilerin ise güçlenirken, gelecek on iki aylık dönem sonu itibarıyla yıllık ÜFE beklentisi bir önceki aya göre 1,4 puan artarak yüzde 23,2 seviyesine çıktı.

Söz konusu anket döneminde, ankete katılan işyerlerinin yüzde 52,3'ü üretimlerini kısıtlayan faktör bulunmadığını belirtirken, yüzde 14,2'si talep yetersizliğinin üretimlerini kısıtlayan en önemli faktör olduğunu, onu sırasıyla hammadde-ekipman yetersizliği, mali imkansızlıklar, işgücü yetersizliği ve diğer faktörlerin izlediğini belirtti.

Son üç aydaki rekabet gücüne ilişkin gelişmeler değerlendirildiğinde, yurt içi piyasalardaki rekabet gücüne ilişkin olarak bir önceki dönemde artış bildirenler lehine olan seyir aynı seviyede devam etti. Avrupa Birliği içindeki yurt dışı piyasalardaki rekabet gücüne ilişkin artış yönlü değerlendirmeler zayıflarken, Avrupa Birliği dışındaki yurt dışı piyasalardaki rekabet gücüne ilişkin artış yönlü beklentiler ise güçlendi.

İçinde bulunduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, bir önceki aya kıyasla daha iyimser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 15,3'e, daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı ise yüzde 8,3'e gerilerken, aynı kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 76,4'e yükseldi.

Memurun zam talebi belli oldu

Memur-Sen, 6. Dönem Toplu Sözleşme görüşmeleri kapsamında kamu görevlileri için 600 TL seyyanen zam, 2022 için yüzde 21, 2023 için ise yüzde 17 zam talep etti.

Memur-Sen Genel Başkanı Ali Yalçın, hizmet kollarındaki sendikaların genel başkanlarıyla konfederasyon genel merkezinde düzenlediği basın toplantısında, 6. Dönem Toplu Sözleşme görüşmelerine dair taleplerini açıkladı.

Türkiye Kamu-Sen ve KESK'e, 6. Dönem Toplu Sözleşme görüşmeleri sürecinde birlikte hareket etme çağrısında bulduklarını anımsatan Yalçın, "Davetimize olumlu cevap veren Kamu-Sen ile birlikte toplu sözleşme tekliflerine yönelik ortak çalışma gerçekleştirdik. Bu nedenle tekliflerimizi ortaklaştıran teknik ekiplerimize teşekkür ediyorum." dedi.

İki yıl için yüzde 38 zam talebi

Yalçın, 2019'da Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararıyla sonuçlanan toplu sözleşmeyi hatırlatarak, "Mutabakatsız geçen 18 ayda, enflasyon, dolar, altın ve diğer parametrelerin yukarı yönlü, alım gücünün ve satın alma paritelerinin aşağı yönlü seyir izlediği bir süreci yaşadık." diye konuştu.

Sözleşmenin, 4 milyonu aşkın kamu görevlisi ve 2 milyona yakın memur emeklisini doğrudan ilgilendirdiğini vurgulayan Yalçın, "Kamu görevlilerinin maaş ve aylıklarının 2022 yılında yüzde 21, 2023 yılında yüzde 17 olmak üzere iki yıl için toplam yüzde 38 artırılmasını, kamu görevlilerine ayrıca toplam yüzde 6 refah payı verilmesini,

mutabakat sağlanamayan 5. Dönem Toplu Sözleşmeden kaynaklı geçmiş kayıpların telafisi için de 600 lira seyyanen zam yapılmasını istiyoruz." ifadelerini kullandı.

Yalçın, hükümetten ilk teklifi, 2 Ağustos'taki birinci toplantıda beklediklerini belirterek, "Zaman ve enerji kaybına mahal vermemek adına kamu işvereninden en geç 2 Ağustos'ta ilk oturumda masaya teklif sunmasını istiyor ve bekliyoruz." dedi.

91 maddelik teklif listesi

Taleplerini, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bugün sunacaklarını bildiren Yalçın, 51'i ortak olmak üzere toplam 91 maddelik teklif listesini paylaştı.

Ayrım yapılmadan tüm kamu görevlilerinin 3600 ek göstergeden yararlandırılmasını isteyen Yalçın, şu talepleri sıraladı:

"Kıdem aylığında sınırlama kalkmalı, gösterge rakamı artmalı. Mevcut sözleşmeli personel kadroya geçirilmeli, kamuda sözleşmeli istihdama son verilmeli, vekil, ebe, hemşire, imamlar ile usta öğreticiler, fahri ve benzeri pozisyonlardaki personel kadroya geçirilmeli. Bayramda ayrım yapılmamalı, kamu görevlilerine de bayram ikramiyesi verilmeli. Vergi gelir kaybı üretmemeli, gelir vergisinde yüzde 15 oranını aşan kısım kamu işverenince ödenmeli. KİT'lerde yüzde 15'e kadar ücret tavanı düzenleme yetkisi verilmeli. KİT'lerde temel ücret gruplarından 1. grupta olanların tavanı yüzde 15, 2. grupta olanların yüzde 10, 3. grupta olanların yüzde 5 puan ilave artırılmasını istiyoruz. Derece yükselmesinde sınırlama sona ermeli, kamu görevlileri öğrenim durumlarına uygun dereceye yükselebilmeli. Doğum, ölüm, evlenme yardımı ödenekleri artırılmalı. Giyecek ve yemek yardımı ödenekleri artırılmalı, kreş hizmeti ya da ödeneği uygulaması başlatılmalı. 2022 yılı için 500 lira, 2023 yılı için 650 lira tutarında giyecek yardımı ödeneği verilmeli. Kovid-19 nedeniyle oluşan zararlar giderilmeli ve sağlanan haklar genişletilmeli."

CHP'li Öztrak: Yeni kapanmanın ekonomik yıkımı büyük olur

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, COVID-19'da aşılama hızının düştüğünü, vaka sayısının arttığını belirterek "Ekim aylarında yeni bir kapanma yaşanırorsa bunun yaratacağı ekonomik ve sosyal yıkım çok daha büyük olacaktır." diye konuştu.

CHP MYK'sına ilişkin açıklamada bulunan Öztrak, hafta sonu Fırat Kalkanı Harekatı bölgesinde teröristlerce Kirpi aracına düzenlenen saldırıda şehit olan askerlere rahmet, ailelerine başsağlığı, yaralananlara şifa diledi.

24 Temmuz gününün Lozan Antlaşması'nın 98. yıl dönümü olduğunu hatırlatan Öztrak, Lozan'ın, büyük bir milletin emperyalizme karşı cephelede verdiği varoluş mücadelesini diplomasiyle taçlandırdığı zaferin adı olduğunu söyledi.

Öztrak, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, İsmet İnönü'yü, Kurtuluş Savaşı'nın tüm kahramanlarını saygı, rahmetle ve minnetle andı.

Rize ve Artvin'de yaşanan sel felaketlerinde yaşamını yitiren vatandaşlara rahmet dileyen Öztrak, her yaz Karadeniz'de bir sel felaketi yaşandığını belirtti.

'Bu kaçınıcı sel, bu kaçınıcı felaket'

Öztrak, "Bu kaçınıcı sel, bu kaçınıcı felaket. Peki bu felaketlerin tek sorumlusu, Erdoğan şahsım hükümetinin söylediği gibi, çaylıklarda kullanılan azot gübresi mi? Yamaçlara yüksek ev yapan vatandaş mı? Hayır. Bu felaketlerin birinci dereceden sorumlusu yandaşlara yaptırılan HES'lere, rant için ormanların katledilmesine, yanlış

yapılan yol, köprü ve su bentlerine izin ve onay veren Erdoğan şahsım hükümetidir." görüşünü savundu.

'Yeni kapanmanın ekonomik yıkımı büyük olur'

Bayramın sonunda yeniden salgınla yüzleşildiğini, 10 günlük uzun bayram tatilinde hükümetin salgını unuttuğunu, millete de unutturduğunu ileri süren Öztrak, bu ay başında 4 binlere kadar düşen vaka sayısının, dün 14 binin üzerine çıktığını söyledi.

Öztrak, "Dünyada en yüksek günlük vaka sayısına sahip 15 ülkeden biri yeniden olduk. TÜİK hala '2020 Ölüm ve Ölüm Nedeni' istatistiklerini yayımlayamıyor. Yine hastane yatış sayıları üç haftadır nedense açıklanmıyor. Diğer taraftan bugüne kadar aşı yaptıranlardan kaçısı koronavirüse yakalandı? Bunlardan kaçısı Çin aşısı, kaçısı Alman aşısı oldu? Kaçısı hastaneye yatırıldı? Kaçısı yaşamını yitirdi? Bunları öğrenmek milletimizin hakkı." diye konuştu.

Aşılamada hızın düştüğünü, nüfusun ancak yüzde 27'sinin iki doz aşılandığını dile getiren Öztrak, salgının başından bu yana milletin canıyla cüzdanı arasına sıkıştırıldığını savundu.

Öztrak, "Bir kez daha kontrolsüz bir şekilde açıldık. 'Dördüncü zirvenin hemen başında olduğumuzu' söyleyen bilim insanları var. Aşılama ve tedbirlere gereken özen gösterilmezse eylül, ekim aylarında yeni bir kapanma yaşanırsa bunun yaratacağı ekonomik ve sosyal yıkım çok daha büyük olacaktır." şeklinde konuştu.

'Dördüncü zirve yeni eğitim yılını tehlikeye sokar'

Dördüncü zirveye eylül ayında tırmanılması durumunda yeni eğitim ve öğretim yılının da başlamadan tehlikeye gireceğini ifade eden Öztrak, bir nesli kaybetme tehlikesinin her geçen gün büyüdüğünü kaydetti.

Eğitimde fırsat eşitsizliği olduğunu söyleyen Öztrak, OECD üyesi 36 ülke içinde vatandaşlarının eğitim sisteminden en az memnun olduğu ve eğitimde memnuniyetsizliğin en hızlı arttığı ülkenin Türkiye olduğunu belirtti.

Cumhuriyetin, okuyup mühendis olan bir çobanın Cumhurbaşkanlığı yaptığı rejimin adı olduğunu dile getiren Öztrak, bunun için eğitim politikalarının mutlaka milli olması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini vurguladı.

Öztrak, şöyle devam etti:

"Ama Erdoğan şahsım hükümetleri, Cumhuriyetimizin pek çok milli niteliğine darbe vurduğu gibi milli eğitime de darbe vurmuştur. Çocuklarımıza, gençlerimize kendi meşrebince ideolojik format atabilmek için eğitim sistemimizi perişan etmişlerdir. Beraber yol yürüdüğü, yağın yağmurlarda beraber ıslandığı terörist ortaklarının sınav sorularını çalarak askeriyeye, adliyeye, tıbbiyeye yerleşmesine kasten göz yummuşlardır. Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezinin anahtarını bilerek terör

örgütüne teslim etmişlerdir. İdeolojik öncelik ve hedefleri için binlerce fakir, fakara gencimizin emeğini, geleceğini, umutlarını çalmışlardır. Taammüden kul hakkı yemişlerdir. Artık bugün ülkemizde yükselmek için okumak değil, saray şürekasından olmak daha önemli oldu."

"Türkiye 36 ülke içinde adalete güvenin en hızlı düştüğü ülke"

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun "Camiye, kışlaya, adliyeye siyaseti sokmayın" uyarısında bulunduğunu hatırlatan Öztrak, "Ama Erdoğan şahsım hükümeti bugün bile aynı hatalarda ısrar ediyor. Adliye, askeriyeyi, asayiş tarikatlar arasında paylaşıyor." dedi.

OECD'ye göre 2010'dan 2020'ye vatandaşların mahkemelere güveninin yüzde 59'dan, yüzde 37'ye düştüğünü, 10 yılda adalete güvende de 22 puanlık düşüş bulunduğunu ifade eden Öztrak, Türkiye'nin 36 ülke içinde adalete güvenin en hızlı düştüğü ülke olduğunu kaydetti.

Öztrak, OECD içinde hükümet gücünün denetimle, dengelenip sınırlanmasında en kötü durumdaki ülkenin Türkiye olduğunu, Türkiye'nin temel hak ve özgürlüklerin korunmasında da en sona bulunduğunu aktardı.

Hükümetin en önemli üstünlüğü olan "genç nüfus avantajını" kullanamadığını ileri süren Öztrak, tüm OECD ülkeleri içinde en yüksek ev genci oranının Türkiye'de olduğunu kaydetti.

Hükümetin iyi eğitilmiş gençleri küstürdüğünü, yurt dışına ciddi beyin göçü verilmesine neden olduğunu, Türkiye'yi düzensiz göçmen ve sığınmacılar için açık hava hapisanesine çevirdiğini iddia eden Öztrak, "Bu yapılan gaflettir, delalettir ve hatta milletimize hıyanettir. Bunları söylemek kesinlikle ırkçılık değildir. Türkiye'ye kurulan demografik, siyasi, sosyal ve iktisadi tuzağı açığa çıkarmaktır. Sığınmacı ve mültecilerin insanlık dışı bir siyaset oyununa, kirli bir emperyal senaryoya malzeme edilmelerine isyan etmektir." diye konuştu.

Geçici koruma kapsamında 3 milyon 688 bin 93 Suriyelinin Türkiye'de yaşadığını, gerçek sayının ise 5 milyon civarında olduğunu söylediğini ifade eden Öztrak, bugüne kadar Suriye'deki iç savaştan İsrail'in, ABD'nin, Rusya'nın karlı çıktığını söyledi. Öztrak, bu savaşın iki büyük kaybedeninin bulunduğunu birinin Türkiye Cumhuriyeti, diğersinin ise Suriye Arap Cumhuriyeti olduğunu kaydetti.

'Türkiye, Avrupa'nın göçmen gettosu değildi, olmayacaktır'

Suriye'deki savaşın yarattığı asıl iktisadi kaybın Türkiye'nin düşük teknoloji üretim yapısına hapsedilmesi olduğunu dile getiren Öztrak, bazı sanayicilerin "Suriyeliler, Afganlar olmasa çalıştıracak adam bulamıyoruz" ifadesini kullandığını aktardı.

Öztrak, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kimse kusura bakmasın, bu üretim yapısıyla üç kuruşa adam çalıştırıp rekabet edeceğiniz tek yer Afrika'dır. Biz ülkemizin Avrupa'nın Afrika'sı, Bangladeş'i, Vietnam'ı olmasını istemiyoruz. Biz AB'nin tam üyesi olarak, bölgenin yüksek teknoloji üretim üssü olmak istiyoruz. Kişi başına gelirden hızla AB ortalamasını yakalayıp geçmek istiyoruz. Ama Erdoğan şahsım hükümeti ve AB'nin oyunu çok farklı. Merkel'in son sözleri bu çerçevede önemli bir itiraf. Türkiye'nin AB üyesi olmasını beklemediğini ifade eden Merkel, Erdoğan'ın 'Suriyeli mültecilere ev sahipliği' konusunda, olağanüstü başarı sergilediğini söylüyor. Sonra da ağzındaki baklayı çıkarıyor. Bunun için Türkiye'ye 3 milyar avro rüşvet verileceğini itiraf ediyor. Merkel, AB ve Erdoğan'ın hem milletimizin hem de sığınmacıların üzerinden oynadıkları kirli siyasi oyunu deşifre ediyor."

Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz'un "Afganistan'dan kaçanların Avusturya, Almanya, İsviçre'ye gelmesinden Türkiye'ye yerleştirilmesinin daha uygun olduğunu" söylediğini anlatan Öztrak, "Ne ala memleket. Tüm bölgeyi emperyalist emelleriniz için istikrarsızlaştırın, kan gölüne çevirin, kabaran göç dalgasını durdurma işini de 3-5 milyar avro rüşvet karşılığında Türkiye'ye havale edin. Kendinize gelin. Türkiye, Avrupa'nın göçmen gettosu değil, olmayacaktır. Biz, Türkiye'yi AB üyeliğinden tamamen uzaklaştıran, bizi sığınmacılar için açık hava hapisanesine çeviren milletimizi yoksullaştıran bu senaryoya razı olamayacağız." diye konuştu.

'Hiç kimse bize bu konuda hukuk dersi vermeye kalkmasın'

AK Parti Grup Başkanvekili Mahir Ünal'ın "Fransa'dan, Almanya'dan bakınca, Türkiye süper güç görünüyor" ifadesini kullandığını aktaran Öztrak, şunları kaydetti:

"Madem öyle, Almanya'ya biz 3-5 milyar dolar verelim, bu Suriyeli ve Afgan göçmenlere Almanya baksın. Zaten bu göçmenlerin gitmek istediği yer Türkiye değil, Almanya. Çok açık söylüyoruz bu mesele Türkiye'nin en önemli beka meselesidir. Ama ülkeyi yönetenler öyle kendilerinden geçmiş ki AK Parti'den bir genel başkan yardımcısı çıkıp, bu ihaneti mazur göstereceğim diye bu topraklara daha önce gelenler, ülkeyi önden terk etsin, Suriyelilere yol yordam öğretsin gibi bir saçmalığı geveleyebiliyor."

Öztrak, kontrolsüz göç meselesinin çok ciddi bir mesele olduğunu söyleyerek, şöyle konuştu:

"Tek bir adamın iki dudağı arasına bırakılacak bir mesele hiç değildir. Bu mesele partiler üstüdür, milli bir meseledir. Meselenin sahibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi olmalıdır. Hiç kimse bize bu konuda hukuk dersi vermeye kalkmasın. Biz konunun hukuki, siyasi, iktisadi ve diğer tüm boyutlarına vakıfız ve iktidara gelir gelmez de arkamıza Türkiye Büyük Millet Meclisini alarak, bu konuların çetin müzakerelerini yapmasını çok iyi biliriz. Avrupa'yı da bunun korkusu sarmış. Erdoğan gitmeden onunla yeni bir rüşvet anlaşması yapmak istiyorlar. Buna hem Suriyeliler hem Afganistan'dan gelen sığınmacılar dahil. Erdoğan buna teşne olabilir. Ama biz buna

kesinlikle razı değiliz. Milletimizin de razı olmadığını biliyoruz. O nedenle bu konuda sonuna kadar mücadele edeceğiz."

Tunus'ta üzücü gelişmeler yaşandığını, Cumhurbaşkanı'nın parlamentonun faaliyetlerini askıya aldığını dile getiren Öztrak, bunun parlamentoya karşı yapılan sivil bir darbe olduğunu, askerlerin parlamento başkanını parlamentoya sokmamasının kabul edilemeyeceğini kaydetti.

'Salgınla mücadelede en önemli sermaye güvendir'

Öztrak, açıklamasının ardından basın mensuplarının sorularını yanıtladı.

"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıyıp tanımayacak ülkeler tartışılıyor. CHP'ye göre Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni hangi ülkeler tanımaktan, hangi ülkeler tanımamaktan yana olur?" sorusu üzerine Öztrak, Kıbrıs meselesi çözülmeden Avrupa Birliği'nin Güney Kıbrıs'ı üye kabul etmesiyle iki ayrı devletin varlığının fiilen kabul edildiğini, bu fiili durumun artık hukuki duruma çevrilmesinin zamanının da geldiğini belirtti. Öztrak, "Hükümetin de bu konuda gerekli çabayı göstermesi gerekir." dedi.

Kovid-19 salgınındaki vaka artışlarına ve salgın yönetimine ilişkin soruya Öztrak, şu cevabı verdi:

"Biz daha salgının en başından itibaren Bilim Kurulunun siyasetten bağımsız, millete güven verecek bir sözcü aracılığıyla salgını ve salgında alınması gereken tedbirleri değerlendirmesi gerektiğini savunduk. Ama bu açıklamaları Sağlık Bakanı yaptı. Süreç içerisinde bakanın çelişkili açıklamaları, vaka ve hasta sayılarını karartması, özellikle Çin aşısında ısrar ederek 6 ay gibi çok önemli bir zamanı kaybettirmesi Sağlık Bakanına olan güveni de olumsuz etkiledi. Şunu bilmemiz gerekiyor, salgınla mücadelede en önemli sermaye güvendir. Bu güven kaybının yarattığı acı ve sıkıntıları şimdi milletçe yaşıyoruz."

Dışişleri'nden Kurz'un Türkiye'yi işaret eden sözlerine tepki

Türkiye, Avusturya Şansölyesi Sebastian Kurz'un Afgan mülteciler için Türkiye'yi "daha doğru yer" olarak işaret eden sözlerine tepki gösterdi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Tanju Bilgiç, konuya ilişkin bir soruya yazılı yanıt verdi.

Tanju Bilgiç, Türkiye'nin sığınmacı kampı olmayacağını belirterek, "Bütün dünyayı etkileyen ve herkesin ortak meselesi olan düzensiz göç sorununu çözmek için ortak çabayı ve iş birliğini vurgulamak yerine, 'göçmenler buraya gelmesin, başka yere gitsin' şeklindeki tutum hem bencilce hem de kimseye faydası olmayan bir yaklaşımdır. Türkiye, bölgeden kaynaklanan kitlesel bir göç krizinin sonuçlarına katlanmayacak ve yeni bir göç dalgasını da üstlenmeyecektir. Bu tutumumuzu her vesileyle ve her düzeyde muhataplarımıza iletiyor, Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin (AB) sınır muhafızı veya sığınmacı kampı olmayacağını vurguluyoruz." diye konuştu.

Bilgiç yanıtında "Avusturya Şansölyesi Sebastian Kurz'un bir gazeteye verdiği mülakatta, Afgan mülteciler için Türkiye'yi 'daha doğru yer olarak' işaret eden ifadelerini hayretle karşıladık. Her şeyden önce, Türkiye, Şansölye Kurz'un ifade ettiği gibi Afganistan'a komşu bir ülke değildir." ifadelerine yer verdi.

Diğer AB ülkeleri gibi Avusturya'nın da Mültecilerin Statüsü Hakkında 1951 Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne taraf olduğunu anımsatan Bilgiç, Avusturya'nın uluslararası yükümlülüklerine ve AB kurallarına uygun olarak Afgan sığınmacılara da uluslararası koruma sağlamak zorunda olduğunu ve Türkiye'nin, üçüncü ülkelerin uluslararası yükümlülüklerini hiçbir durumda devralmayacağını kaydetti.

Bilgiç, şu ifadeleri kullandı:

"Kitlesel göç krizinden endişe duyan Avrupa ülkelerinin, çözümü Türkiye'de aramak yerine, Afganistan ve komşu ülkelerle doğrudan görüşülmesi, düzensiz göç ve insan kaçakçılığıyla mücadele ve düzenli göçmenlerin buldukları topluma entegrasyonu konularına kafa yormaları daha yararlı olacaktır."

AB'den mülteci açıklaması: 3.5 milyar Afganları da kapsıyor

Tüm dünyanın gözü Türkiye'ye gelen Afgan mülteciler ve AB'nin Türkiye'ye karşı alacağı tutumdayken AB'nin Türkiye'ye ek bir ödeme yapmayı planladığı öğrenildi.

Tüm dünyanın gündeminde Afganistan uyruklu mülteciler var. Bir yandan mültecilerin Türkiye'ye girişi sonrası Avrupa Birliği'nin tavrı merak edilirken, bir yandan da insan hakları ihlalleri tartışma konusu oldu. Fakat AB, son dönemde artan Afganistan uyruklu mülteciler nedeniyle Türkiye'ye ek bir ödeme yapmayı planlamıyor.

Geçtiğimiz hafta AB, Taliban örgütünün baskısı ve ekonomik sebeplerle Afganistan'dan kaçan düzensiz göçmenleri durdurmak için Kabil hükümeti ve civardaki komşu ülkelere maddi destek sağlayacağını işaretini vermişti. Bunun üzerine Türkiye'nin de bu destek paketine dahil edilip edilmeyeceği tartışma konusu oldu.

Euronews Türkçe'ye konuşan AB kaynakları hali hazırda teklif edilmiş olan 3,5 milyar euroluk fonun Türkiye için mülteciler konusunda tek destek paketi olduğunu kaydetti. Bu desteğin Suriyeli veya Afgan ayrımı yapmadığını belirten AB yetkilisi, bunun tüm mültecileri ve sınır denetimi desteklerini kapsadığını belirterek şu an için AB zirvesinde üzerinde uzlaşmış olan rakamda değişiklik yapılmasının gündemde olmadığını aktardı.

Haziran ayındaki AB zirvesinde Türkiye ile 2016'da imzalanan Göçmen Geri Kabul Anlaşması'nın yenilenmesi ve Türkiye'ye topraklarında bulunan göçmenler için 2024 yılına kadar 3,5 milyar Euro yardım yapılması kararı alınmıştı.

HÜKÜMETLERE DEĞİL STK'LARA DESTEK

AB'nin planına göre, toplamda 5,77 milyar euroluk paket, Türkiye, Ürdün, Lübnan ve Suriye'de hükümetlere değil, insani projeler gerçekleştiren sivil toplum örgütlerine verilecek.

Yaklaşık dört milyondan fazla sığınmacı ile dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye'de hükümet, temel hizmetler için bugüne kadar 40 milyar dolardan fazla para harcadığını söylüyor.

KILIÇDAROĞLU: ŞAİBELİ ANLAŞMALARIN TÜCCARI ERDOĞAN

Öte yandan sosyal medyadan bir video yayımlayan Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Afganistan'daki çatışmalardan kaçıp Türkiye'ye ulaşan göçmenler hakkında, hem Türk hükümetini hem de AB'yi şu eleştirdi:

"3 milyar Avro daha fon aktaralım, 5 yıllık da bir mülteci anlaşması yapalım' diyor. Erdoğan'ın sesi çıktı mı, çıkmaz da. Çünkü tüm bu şaibeli anlaşmaların tüccarı Erdoğan'ın bizzat kendisidir. Ama asıl ikinci iddia şudur ki, Brüksel'in Afganistan'dan kaçan sığınmacıları Avrupa'dan uzak tutmak için Türkiye'ye yeni bir rüşvet paketi önerme hazırlığıdır. Bu sefer rakamlar 500 bin ile 1 milyon arasında Afgan mülteci riskini gösteriyor. Yani açıkça söylemek gerekirse tartının bir kefesine yeniden sizin mahallenizi, sizin hayatınızı, sizin huzurunuzu koyacaklar; diğer kefesine de avroları."

AVUSTURYA BAŞBAKANI KURZ: TÜRKİYE DAHA DOĞRU YER

Avusturya Başbakanı Kurz, Afgan sığınmacılar için Almanya, Avusturya ya da İsveç'tense Türkiye'nin daha doğru yer olduğunu savunmuştu. Kurz, ülkesinde şiddet olaylarının arttığını söylemişti. **DW Türkçe'nin aktardığı söyleşide** Kurz, "Eğer insanlar kaçmak zorundalarsa, herkesin Avusturya, Almanya ya da İsveç'e gelmesindense, Türkiye gibi komşu ülkeleri ya da Afganistan'ın güvenli bölgelerini kesinlikle daha doğru yer olarak görüyorum" dedi.

AKP'li Özhaseki'den 'göçmen' çıkışı: Sanayiye onlar ayakta tutuyor

Suriye ve Afgan göçmenlere ilişkin açıklamalarda bulunan AKP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Özhaseki, mültecilerin kimse gönderemeyeceğini söyledi. Özhaseki, "Şimdi bazı şehirlerde sanayiye onlar ayakta tutuyorlar. Gaziantep sanayisine gidin yüzbinlerce insan en ağır ve en zor işlerde çalışıyorlar" dedi.

Geçtiğimiz günlerde CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, iktidara geldiklerinde Suriyelileri kendi ülkelerine göndermek istediklerini söylemiş, AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ise, "Bize sığınan Allah'ın kullarını biz katillerin kucağına atmamız" sözleriyle yanıt vermişti.

ÖZHASEKİ'DEN MÜLTECİ AÇIKLAMASI

Mülteci sorununa ilişkin tartışmalara AKP Genel Başkan Yardımcısı ve Yerel Yönetimler Başkanı Mehmet Özhaseki de katıldı.

Kayseri'de katıldığı televizyon programında açıklamalarda bulunan Özhaseki mültecilerin Türkiye ekonomisine katkı sağladığını ve gönderilmeleri gibi bir durumun söz konusu olmadığını söyledi.

"BU İNSANLARIN SEVK VE İDARESİ KOLAY DEĞİL"

Kendi yanında da yabancı uyruklu birisinin dış ticarete baktığını ifade eden Özhaseki, “Bu işin birkaç boyutu var. Birincisi insani boyut. Zorda kalan insanlara kapıyı kapatmak ne kadar doğrudur bilmiyorum. Bizim yanımızda şimdi bir arkadaşı çalışıyor. Arapçası, İngilizcesi var ve bizim dış ticaretimize bakıyor. Çocuğu da bizimle çalışıyor. Çok zor dönemlerden geçmişler. Bunlar duvarları aşmış gelmiş. Allah kimseyi vatansız bırakmasın bu çok zor bir şey. Orada milyonlarca insan dışarıya kaçmış. Son dönemde orada insanların başına bombalar yağdırdılar. Bu insanlar oradan kaçtığı zaman ne yapacaksınız? Yarın bir gün tarih önünde nasıl hesap vereceksiniz? Bu insanların sevk ve idaresi kolay değil” dedi.

“SANAYİYİ AYAKTA TUTUYORLAR”

Mültecilerin bazı şehirlerde sanayiye ayakta tuttuğunu söyleyen Özhaseki şöyle konuştu:

* Şimdi bazı şehirlerde sanayiye onlar ayakta tutuyorlar. Gaziantep sanayisine gidin yüzbinlerce insan en ağır ve en zor işlerde çalışıyorlar. Kayseri sanayisinde de öyle. İşçi bulamıyorlar, bu adamlar çalışıyor.

* Asayiş yönünden de öyle. Bizim aramızdaki oranlara bakıldığı zaman bizi geçen bir asayişsizlik yok. Her toplumun içerisinde iyisi de olur, kötüsü de olur.

* Gelenler içerisinde mutlaka olumsuz insanlar da vardır. Bunların sayı olarak suç işleme oranı bizden çok yüksek değil. Şu ana kadar da herhangi bir sıkıntı doğmadı. Bu insanların ekonomimize de katkıları var. İçlerinde okumu tahsilli olanlar da var.

“KALAN KISMI UYUM GÖSTERİR”

“Bunları kimse de gönderemez” diyen Özhaseki, “İleri geri konuşuyorlar öyle. Öyle bir şeyin olacağını da kimse düşünmesin. Muhalefet liderlerinden birisi diğer muhalefet liderlerinden birisine ‘Boşuna popülizm yapmayın, gönderemezsiniz’ dedi. Evet, ne yazık ki öyle. İnşallah zamanı geldiğinde bir kısmı gider, kalanlarda uyum gösterirler” şeklinde konuştu.

Kuraklık ve su sorunu göçlere, savařlara neden olabilir mi?

Ali Ekber YILDIRIM

27 Temmuz 2021 Salı

Ülkenin bir yanı kuraklıkla kavrulurken diğer yanı sel felaketinde canlarını yitiriyor. Güneydoğu ve Doğu Anadolu, İç Anadolu, Akdeniz ve Ege Bölgesi'nin bir bölümü çok şiddetli kuraklık yaşıyor. Bu bölgelerde, buğday, arpa, bakliyat ürünleri başta olmak üzere kuraklık nedeniyle ciddi ürün kayıpları, zararlar oluştu.

Üretici bulabildiği miktarda su ile üretim yapmak zorunda kaldı. Su olan bölgelerde ilave sulama nedeniyle enerji maliyetleri iki üç kat arttı. Ekonomik ve ekolojik olarak ciddi sorunlar yaşıyor.

Karadeniz Bölgesi ise özellikle Rize, Artvin, Giresun gibi yerleşim yerlerinde ise sel felaketi nedeniyle can kayıpları yaşandı.

Sorun Türkiye'ye özgü değil. Dünyanın en önemli sorunlarından birisi iklimdeki değişikliğe bağlı olarak yaşanan kuraklık, çölleşme ve sel gibi doğal afetler. Bütün bunların sorumlusunun da yine insanlar olduğunu da belirtmek gerekiyor.

Almanya, Belçika başta olmak üzere Avrupa'da, Çin'de sel felaketleri daha fazla can aldı.

Kuraklık konusunda İran, Amerika ve daha birçok ülke ciddi sıkıntılar yaşıyor. İran'da halk deyim yerindeyse ayaklandı, sokaklara döküldü.

Uyarılar ciddiye alınmadı

Yıllardır yapılan uyarılar dikkate alınmadı. Amerikan Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi'nin (NASA) raporları, üniversitelerin, sivil toplum örgütlerinin, bilim insanlarının raporları, saha çalışmalarını yıllar öncesinden bugünlerin yaşanacağına işaret ediyordu. Fakat gerekli önlemler alınmadı.

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim üyesi Prof. Dr. Miktad Kadiođlu yıllardır bu konulara dikkat çekiyor ve iklimin suçlanmasının yanlış olduğunu asıl suçlunun

insanlar olduğunu belirtiyor. Yanlış tarım politikaları ile tarımsal üretimin yoğun olduğu bölgelerde su kaynakları kurutuldu. Sel felaketlerinin yaşandığı Karadeniz'de derelerin ıslahı yerine dereler imara açıldı. Hidroelektrik santralleri ile dereler adeta kurutuldu. Doğal denge bozuldu. Yağış rejimi değişti. Buna benzer yapılan yanlışların faturası bugün sel, kuraklık ve çölleşme olarak yaşamımızı olumsuz etkiliyor.

Türkiye topraklarının yüzde 65'i çölleşme riski altında

Bu yılın başında NASA'nın yayınladığı haritaya göre, Türkiye topraklarının yüzde 13'ü şiddetli, yüzde 52'si orta düzeyde çölleşme riski altında. Çölleşme demek, ekonomik ve biyolojik olarak üretken arazilerin daha az üretken hale gelmesi anlamına geliyor. Çölleşen topraklarda üretim yapmak çok zor ve ekonomik olmaktan çıkıyor. Türkiye gibi girdi maliyetlerinin bu denli yüksek olduğu bir ülkede normal verimli arazilerde bile üretim yapmak zor. Çölleşmenin olduğu alanlarda araziler tamamen kaybediliyor. Bugün ekonomik sorunlar, yüksek girdi fiyatları nedeniyle ekim yapamayan çiftçi, çölleşmenin yaşandığı topraklarda yarın öbür gün girdi fiyatları uygun olsa bile ekonomik olarak üretim yapamayacak.

Kıtlık olur mu?

Geçmiş yıllarda pek sorulmayan ama koronavirüs ile birlikte endişe yaratan bir soru artık sıklıkla sorulmaya başlandı: Türkiye'de kıtlık, açlık olur mu?

Eskiden bu soruya güler geçerdik. Ama bugün aynı rahatlıkta kıtlık, açlık olmaz diyemiyoruz. Gerekli önlemler alınmazsa, tarımsal üretim politikalarında değişiklik yapılmazsa, çiftçi ürettiği üründen para kazanamazsa ve üretimden vazgeçerse kıtlık da olur, açlık da olur.

Meraların yarısından fazlası erozyon riski altında

Tarım topraklarını kentleşme, altyapı yatırımları, turizm, konut, sanayi gibi yatırımların baskısı ile kaybediyoruz. Tarım arazileri amaç dışı kullanıma açılıyor. Bir yandan da kalan tarım toprakları kuraklık, çölleşme ve erozyon baskısı altında. TEMA Vakfı yıllardır erozyona, çölleşmeye karşı tarım topraklarını korumak ve bu konuya dikkat çekmek için adeta çırpınıyor. Ülke topraklarının yaklaşık yüzde 40'ı mera alanlarının ise yarısından fazlası erozyon tehlikesi ile karşı karşıya. Bunlara yönelik önlemler alınmadığı takdirde artan nüfusa karşın tarım topraklarının yok olması, ekolojik ve ekonomik olarak üretim yapılamaz hale gelmesinin sonu elbette kıtlık ve açlık olur.

Kuraklık "afet" olarak kabul edilmiyor

Bu yıl ülkenin çok büyük bölümünde olağanüstü kuraklık yaşanıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde "Kürsel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu" kuruldu. Komisyonun, bilim insanları ile yapılan görüşme tutanakları incelendiğinde, Türkiye'deki ortalama yağış miktarı konusunda bile henüz net verilerin ortaya konulmadığını görüyoruz.

Bakanlık ve ilgili kurumların yapısındaki değişiklikler bir dağınıklığa, sorunun ve konunun sahipsiz kalmasına neden oluyor. Bu değişiklikler kurumsal hafızayı, bilgi birikimini yok ediyor. Tarım ve Orman Bakanlığı, Devlet Su işleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Meteoroloji genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsü gibi çok sayıda kurum ve kuruluş var. Bunlar arasındaki koordinasyon bile sağlıklı olarak sağlanamıyor.

Bu konuda kesinlikle havza bazlı yönetim anlayışının benimsenmesi ve uygulanması gerekiyor. Ama bu konuda da ne yazık ki henüz yolun başında bile değiliz.

Yapılan tek şey masa başında eylem planlarının hazırlanması. Eylem planı çok ama eylem yok. Kaldı ki eylem planları ile ilgili de ciddi eksiklikler var.

Kuraklık en fazla zarar veren ikinci afet

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İhsan Çiçek, Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu'na bilgi verirken, Afet Kanunu'nun 1959 yılında çıkarıldığını hatırlatarak özetle şu bilgileri veriyor: "Bizim esas kanunumuz 1959 yılına dayanan Afet Kanunu. Kanununda daha çok deprem, yangın, su baskını, yer kayması gibi unsurlar tanımlanıyor ve daha çok da binaya ve insana zarar veren olaylar tanımlanmış durumda. Bu kanunda kuraklık tanımlanmıyor. Dolayısıyla, devletin yaptığı pek çok afet planlaması belgelerinde de projelerde de kuraklık konusu birkaç cümleyle geçiştirilerek gidiyor. Ayrıntılı bir tanımlama ve uygulamaya dönük yapılar yok. Ama baktığımız zaman, kuraklık, Birleşmiş Milletler tarafından da klimatolojik afetler içerisinde tanımlanmış bir doğal afettir. Dünyadaki afetlere baktığımız zaman, 2000 - 2019 yılları arasında en fazla zarar veren afet, yüzde 41 oranında, 1.6 milyar dolar civarında bir hasarla taşkınlar, fırtınalardır ama bundan sonra yüzde 35 oranıyla kuraklık gelir. Kuraklık 1,4 milyar dolar civarında zarar vermiştir. Ama kuraklığın bir şeyi var, öldürmez kolay kolay. O yüzden de baktığımız zaman, kuraklık öldürme oranında çok geridir, ölümlere sebebiyet verme, etkileme oranında vesaire oranında çok önemlidir ama öldürme bakımından düşük olması nedeniyle afetler arasında geri planda kalan bir unsur olarak tanımlanmaktadır."

Neler yapılmalı?

Prof. Dr. İhsan Çiçek bir kuraklık yönetimi planında olması gerekenleri şöyle sıralıyor: "O yıllık meteorolojik koşullar; o yıllık tarımsal ve stok koşullarımız; su kaynakları, suya olan talep, su kirliliği, su stresi ve ruhsatsız kuyuların durumları; çevresel etkiler, havzaların amaç dışı kullanımı; çiftçinin baş edebilmesi için gelir durumu ve olayın şiddeti, ölçeği. Şimdi, biz kuraklık planlarımızı yapıyoruz, kuraklıkla ilgili kurul oluşturuyoruz, kuraklıkla ilgili hazırlık planlarını yapıyoruz, amaçlarımızı, hedeflerimizi çok güzel belirliyoruz ama mesela, paydaş katılımını iyi yapmıyoruz. Kaynakların envanterinin çıkarılmasında bazı sıkıntılarımız var. Bunun organizasyon planlarının

iyi geliştirilmesi ve kuraklık planları hazırlanması lazım. Bunu hazırlıyoruz ama bunun bilimsel, kurumsal boşluklarını doldurmakta bazen sıkıntılar çekiyoruz.

Bilim ve politikayla entegre edilmesinde sıkıntımız yok sayalım. Kuraklığa hazırlık planının duyurulması ve kamu bilincinin oluşturulması, bunda sıkıntımız var bizim. Yani hazırlık planları konusunda halkın, katılımcıların ne kadar bilgisi vardır, burada sıkıntı var. İnsanlara kuraklık hakkında bilgi verilmeli, bunun çok iyi yapılması lazım ve bizim yapmadığımız bu kuraklık planı ne kadar çalışıyor, bunun geri dönüşümlerinin yapılıp yeniden kuraklık planının gözden geçirilmesi lazım. Yani sürekli olarak maruziyet, azaltım ve izleme politikalarının geri dönüşümlü olarak muhakkak çalışması lazım ve bunun gerçekten de iyi kişiler tarafından yapılması lazım."

Özetle, insan faaliyetlerinin neden olduğu en büyük doğal afetler olarak yaşanan kuraklık, sel, çölleşme, su sorunu geleceğimizi, çevreyi, doğal yaşamı, gezegeni tehdit ediyor. Gerekli önlemler alınmazsa yakın gelecekte çok ciddi göçler, sosyal ve siyasal karışıklıklar, su savaşları yaşanabilir mi? sorusuna yanıt bulmamız gerekiyor.

İran'da halk sokağa döküldü

Komşumuz İran'daki kuraklık ve su sorunu halkın isyanına, eylemlere neden oldu. İran Meteoroloji Kurumu Kriz Yönetimi Ulusal Merkezi verilerine göre, yağış miktarında geçen yıla göre yüzde 60-70 oranında azalma var. Ülkenin güney ve doğusundaki pek çok bölgede su sıkıntısı yaşanıyor. Özellikle Sistan-Beluçistan eyaleti büyük kuraklık yaşıyor. Geçen yıllara göre son 7 ayda Sistan-Beluçistan eyaletinde yüzde 93, Hürmüzgan eyaletinde yüzde 91, Kirman eyaletinde ise yüzde 70 yağış azaldı.

İran'ın güney ve doğusundaki pek çok bölgede su kesintileri nedeniyle halk eylem yaparken, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani bu eylemlerin siyasi çatışmaya dönebileceği uyarısı yaptı.

Kuraklık sadece tarımsal üretimi ekonomiyi değil, ülkelerde iç karışıklığa, sosyal ve siyasi sorunlara da neden olabiliyor.

Anketlere kalırsa ekonomik gidişat hiç fena değil; ama...

Alaattin AKTAŞ

27 Temmuz 2021 Salı

✓ Temmuzda tüketici güven endeksi dışındaki tüm güven endekslerinde artış yaşandı. Öyle görünüyor ki bütün sektörlerde işler iyi gidiyor, vatandaşın ekonomisinde ise yön aşağı.

✓ Reel kesimde, finansta, hizmetlerde, perakende ticarete ve inşaatta işlerin uzun soluklu iyi gidebilmesi vatandaşın durumunun iyileşmesine ve alım gücünün artmasına bağlı. Yoksa bir süre sonra bu sektörlerde de tıkanmalar başlar.

Bir tek tüketiciler “nankörlük” etmiş! Temmuz ayında yalnızca tüketici güven endeksi gerilemiş, diğer tüm güven endekslerinde artış var. Sektörel güven endeksleri de, reel kesim güven endeksi de, finansal kesim güven endeksi de artış göstermiş durumda.

Güven endekslerinin sıfır ile 200 arasında değer aldığını, 100'ün altındaki değerlerin kötümserliğe, 100'ün üstündeki değerlerin ise iyimserliğe işaret ettiğini bir kez daha hatırlatarak temmuz ayındaki duruma bir bakalım.

Tüketici güveninde gerileme

Girişte de belirttik; temmuzda yalnızca tüketici güven endeksinde gerileme var. Haziranda 81.7 olan tüketici güven endeksi temmuzda 79.5'e geriledi. Çok belirgin olmasa da bir düşüş yaşandı.

Tüketici güven endeksi geçen yılın temmuz ayında 82.3, 2019'un temmuz ayında ise 78.3 düzeyinde bulunuyordu.

Tüketici güvenini ölçen endeks, TÜİK ve Merkez Bankası'nın ortaklaşa gerçekleştirdikleri eğilim anketinin sonuçlarından oluşturuluyor.

Artış gösteren endeksler

Geliyoruz artış gösteren endekslere...

TÜİK'in hesapladığı hizmet sektörü güven endeksi haziranda 108.5 düzeyinde bulunurken temmuzda 114.8'e çıktı. Yine TÜİK tarafından hesaplanan endekslerden perakende ticaret sektörü güven endeksi 105.7'den 109.6'ya, inşaat sektörü güven endeksi de 82.4'ten 86.3'e yükseldi.

Merkez Bankası'nın hesapladığı endekslerde ise durum şöyle:

Reel kesim güven endeksi yine haziran-temmuz ayları itibarıyla 113'ten 114.8'e çıktı. Finansal hizmetler güven endeksi de 161.5'ten 164.2'ye yükselmiş durumda.

TÜM YOLLAR TÜKETİCİYE ÇIKMAK ZORUNDA

Bir ülke ekonomisinin iyi olmasından ne anlamak gerektiği konusunda bin türlü tarif yapılabilir. Ama en basit olanı herhalde toplumun refah içinde yaşamasını sağlayacak iyi bir mekanizme kurmak şeklindeki tanımlamadır.

Şimdi ortada bir tuhafılık yok mu?

Ekonomik gidişatın yönünü ölçmeye, gelişmelerin iyi yönde mi, kötü yönde mi olduğunu belirlemeye yarayan, yarayacağı umulan anketler yapılıyor. Güzel... Ortaya çıkan sonuçlar temmuz ayındaki durumun şahane olmasa da, en azından gidişatın iyi olduğunu ortaya koyuyor.

Reel sektör, yani imalat sanayi için işler iyi, finans kesimi için iyi... İşler perakende ticarete, hizmetlerde, inşaatta da iyi gidiyor.

Ama diğer yanda vatandaş "Ekonomiye temmuzda hazirandakinden daha az güven duyuyorum" diyor.

Sahi burada bir çelişki yok mu?

Anket farklılığının rolü

Elbette bu anketler farklı kesimlere uygulanıyor, elbette her ankette farklı farklı sorular soruluyor, elbette tüm anketlerin yönünün aynı olması beklenemez.

Ama yine de bir tuhafılık var, bir çelişki var.

Öyle anlaşılıyor ki sokaktaki vatandaşın gündemi ile diğer kesimlerin gündemi birbirinden tümüyle kopmuş.

Tek teselli şu olabilir; artış gösteren endeksler bir süre sonra tüketiciye dokunacak ve tüketici güven endeksinde iyileşme yaşanacak. Belki bu söylenebilir. En azından

27.07.2021

umulan budur.

Yoksa iş aleminin içinde bulunduğu durumu yansıtan endeksler tırmanıp gitse neye yarar ki! Üstelik vatandaşa inmeyen, dokunmayan yükseliş bir yerde tıkanıp kalır zaten.

Üretimin canlılığını ortaya koyan endeks sonuçları, o üretim tüketime yansımadığı sürece bir yerde gelip tıkanmaya mahkumdur.

Abdulkadir Selvi

Kendime diyorum ki "Deniz iyi ki Zülfü'ye cevap vermedin"

27 Temmuz 2021

Baykal ile bu görüşmeyi uzun süredir yapmak istiyordum. Nihayet önceki gün evinde bir araya geldim. Çok sıcak bir ortamla karşılaştım. Afganistan'dan Livaneli'nin kendisine yönelik suçlamalarına, Erdoğan ile pazarlık iddialarından evde nasıl zaman geçirdiğine ilişkin bütün sorularıma yanıt verdi Baykal. Sağlık sorunlarına rağmen zihni berraklığı ise beni şaşırttı.

DENİZ Baykal'la ilk tanışmam, siyasi yasakların kaldırılmasından sonra Gaziosmanpaşa'daki bürosunda olmuştu. 12 Eylül sonrası siyasete güçlü bir dönüş yaptığı dönemden sonra SHP Genel Sekreterliği sürecinde, Erdal İnönü ile girdiği genel başkanlık yarışında hep izledim. CHP'nin yeniden açılma sürecinde ise büyük bir risk almış, adeta siyasete yeniden başlamıştı. Çevre Sokak'taki tarihi genel merkezde sohbetlerimiz olurdu. SHP'nin koalisyon hükümeti olduğu bir dönemde CHP'nin yeniden açılması siyaseten bir riskti belki ama Baykal o riski aldı ve sonunda kazanan o oldu.

RAHŞAN ECEVİT GİBİ DEĞİLDİ

Uzun bir süredir izlememe rağmen Baykal'ın evine hiç gitmemiştim. Önceki gün Angora Evleri'nde Baykal ailesiyle bir araya geldim. Doğrusu bu kadar sıcak bir ortam beklemiyordum.

Oran Sitesi'ndeki evinde Ecevit'le röportaj yaptığım bir sırada mutfaktan tıkırtılar gelmişti. Ecevit'e "İçeride biri mi var?" diye sorduğumda, "Rahşan mutfakta" demişti. Rahşan Hanım selam vermekle yetinmişti.

OLCAY HANIM, ASLI BAYKAL, YILMAZ ATEŞ

Baykal'ın evindeki tablo ise farklıydı. Olcay Hanım hep bizimle beraber oldu. Aynı masanın etrafında sohbet ettik. Baykal'ın yakın kurmaylarından Yılmaz Ateş bize eşlik etti. Kızı Aslı Baykal ise bir orkestra şefi gibiydi. Aslı Baykal bir tıp profesörü ama babasının basın danışmanı gibi hareket ediyor.

Siyasetçilerin, hele Deniz Baykal gibi 1970'li yıllardan beri siyasetin zirve noktalarında bulunmuş insanların yurt ve dünya olaylarına ilişkin değerlendirmeleri elbette ki önemli. Tecrübe imbiğinden süzerek anlatıyorlar. Ama onların bir de insani yönleri var. İstedim ki, ikisi birlikte bu söyleşide yer alsın.

OLCAY'LA AŞKIMIZ ÇOK ESKİLERE DAYANIYOR

KENDİMİZİ tatlı bir sohbetin içinde bulduk. Sohbet ettik dediysem öyle kuru bir laf değil. Deniz Bey'le Olcay Hanım'ın aşkıyla başladı sohbetimiz.

Eski Meclis Başkanı Hikmet Çetin, Baykallarla üniversiteden arkadaş... Hikmet Çetin, "Deniz, Hukuk Fakültesi mezunu ancak birçoğu onu siyasal mezunu bilir. Çünkü Deniz bizim kantinden çıkmazdı. Sonra bunun sebebinin Olcay olduğunu anladık" demişti. Bunu paylaşınca hem Olcay Hanım hem Deniz Bey epey güldüler. Ama hikâyenin devamı da var. Deniz Bey anlattı.

"Doğru. Beni hukuk mezunu değil, Siyasal mezunu olarak bilirler. Olcay'ı da hukuk mezunu olarak bilenler vardır. Çünkü Olcay'la sabahleyin hukukun ve siyasalın ders programını ortaya koyardık, benim izleyeceğim siyasaldaki hocalardan birinin dersi varsa ben Siyasal'a ya da Olcay'ın izleyebileceği hukukta bir ders varsa Olcay hukuka gelirdi. Bunu görenlerden, 'Ben sana mı inanayım, gözüme mi inanayım, Olcay'ı yandaki sırada görüyordum o bizim sınıftaydı' diye inat edenler vardır."

"Sizinki kantin aşkı mı?" diye sordum. Baykal, "Yok" dedi. "Bizimki daha eski. Ortaokul-lise yıllarına uzanıyor. Olcay'ın annesi Antalya Ortaokulu'ndan benim öğretmenimdi."

ANTHONY HOPKINS'İ MERAK EDİYOR

Bu soruyu hem Deniz Bey'e hem Olcay Hanım'a sordum. Deniz Bey klasik müzik ve caz dinliyor. Olcay Hanım ise daha çok alaturkayı tercih ediyor. Baykal, gezi programlarından, yemek pişirme programlarına kadar iyi bir TV izleyicisi olduğunu söylüyor. Tartışma programları ve haberler de düzenli olarak izleniyor. Baykal, Oscar ödüllü 'The Father' filmini izlemeyi istiyormuş ama henüz izleme imkânı olmamış. Özellikle de Anthony Hopkins'i merak ediyor.

LİVANELİ ADINA ÜZÜLDÜM

ZÜLFÜ Livaneli, Baykal'ın 3 Kasım 2002 seçimlerine sokulmayan Erdoğan'ın siyasi yasağının kaldırılmasına verdiği desteğin, bir siyasi pazarlık sonucu olduğunu iddia etmişti. "Livaneli sizi aradı mı?" diye sordum. "Hayır hiçbir temas olmadı" diye yanıt verdi. Baykal'ın canının sıkıldığı anlaşılıyor. Ve şunu anlatıyor: "Geriyeye bakınca kendime 'İyi ki bir cevap vermeye kalkmadın' diyorum. Çünkü çok kolayca duygusallaşarak insanın içini rahatlatacak laflar da söylenebilir ama şimdi yaşanmışlıkları görünce 'İyi ki Deniz, hiç konuşmaya girmedin, açmadın' diyorum."

Peki Zülfü Livaneli'ye kırgın mı? Polemiği sürdürmek istemediği belli. Ama, "Zülfü Bey adına şaşırımdım. Onun bu lafları söylemesi tabii ki beni çok üzdü. Ama inanıyorum onu da çok üzmüştür, üzmüş olmalıdır. Ben onun adına da üzuldüm" diyor.

TAYYİP ERDOĞAN'LA PAZARLIK YAPTI MI?

"Siyasi yasağının kaldırılması karşılığında Erdoğan'la bir pazarlığınız oldu mu?" diye sordum. Baykal, net bir şekilde yanıt verdi: "Tayyip Bey'le onun talebi üzerine 22 Şubat 2003 tarihinde buluşmuşuz. Zaten aralık ayının içinde (22 Aralık) anayasa değişikliği yapılmış, siyasi yasağı kalkmış. Her şey çok açık. Neyin pazarlığını yapacaksınız? İnsanların şunu anlaması lazım; kardeşim herkes bir pazarlıkla bir şey yapmaz, bazen de buna inanıyordur. Biz demokrasi diye, hukukun üstünlüğü diye, insan hakları diye yola çıkmışız ve benim bilinçli siyaset çiziminde bu ilkeler hep belirleyici olmuştur."

12 MART'A DA KARŞI ÇIKTIK

Yasaklara ve darbelere karşı ilkeli bir duruşa sahip olduğu için Erdoğan'ın yasağının kalkmasına destek verdiğini anlattı. "Al gülüm ver gülüm pazarlığı olmadı" dedi. Ecevit'le birlikte 12 Mart'a karşı çıkışlarını örnek gösterdi. 27 Mayıs'ı destekleyen CHP'de 12 Mart'a karşı çıkış bir kırılma noktasıydı. İlkeli bir duruştu. Ecevit'ten de dinlemiştim. "Rahşan'la Ankara'da sokağa çıkamıyorduk. Aydınlar 12 Mart'ı destekliyorlardı" demişti. O nedenle Baykal'ın sözlerini aynen aktarmak istiyorum.

“Biz 12 Mart’ta da, 12 Mart muhtırasının CHP’nin önünü açtığı düşüncesini reddettik ve bunu hiçbir kurnazlık falan yapmadan, sadece demokrasi adına, insan hakları adına Ecevit’le birlikte yaptık. Ben o zaman onun yanında siyasete başlamış bir genç insandım. Ülkenin aydınları, demokratları, herkes, ‘Bunun arkasında bir hesap vardır. ‘Ecevit herhalde kendisi değil, Nihat Erim başbakan oldu diye buna karşı çıkıyor’ dediler. Bu tamamen yanlıştır. ‘Fırsat açıldı CHP’nin önüne, ne karşı çıkıyorsunuz, dalın buradan’ diye düşünüyordu bir sürü insan. Biz buna ‘İnsan haklarına, demokrasiye, hukuk üstünlüğüne aykırıdır, böyle demokrasi olmaz’ diye karşı çıktık.”

CUMHURBAŞKANLIĞI TEKLİFİ YAPILDI MI?

Bir de Erdoğan’ın yasaklarının kaldırılması karşılığında Baykal’a cumhurbaşkanlığı teklif edildiği iddiası var. Onu sormadan, aydınlığa kavuşturmadan olmaz.

“Size cumhurbaşkanlığı sözü verildi mi?” sorusunu yönelttim. Baykal, “Ne münasebet” diye tepki gösterdi. “Aralık ayında o konuda en kritik aşamalar tamamlanmış, anayasa değişiklikleri gerçekleştirilmiş, oylamalar yapılmış, biz şubatın sonunda buluştuk. Erdoğan’ın talebiyle. Ben orada neyin pazarlığını yapacağım?”

ERDOĞAN’LA NEYİ GÖRÜŞTÜLER

Peki Erdoğan’la o görüşmede neyi görüştüler?

“1 Mart tezkeresini görüştük. Erdoğan, ne diyorsunuz, ne yapacağız, dedi. Ben Silahlı Kuvvetlerimizin bizimle hiçbir düşmanlık içinde olmayan bir komşu ülkede ne işi var, ayrıca anayasamıza da aykırı, hem hiçbir siyasi yararımız da yok diye düşünüyordum. O nedenle kesinlikle karşıydım. Ayrıca Türkiye’nin en hassas coğrafyasına Amerika asker yerleştirecek, limanlara vesaire ve bu kabul edilebilir mi? Bunu Tayyip Bey’e anlattım” dedi.

BAYKAL SORDU, ERDOĞAN YANITLADI

Erdoğan’la aralarında geçen diyalogu da aktardı.

Baykal: Tezkere kabul edilirse kaç asker gelecek?

Erdoğan: On binlerce asker. 60 binle 90 bin civarında.

Baykal: Ne zaman çıkacaklar?

Erdoğan: Ben de bilmiyorum.

“Sakın ha, dedim. Tayyip Bey dedi ki, böyle olursa bize ambargo koyarlar, gelirler baskı yaparlar, bu durumda böyle dayanışma içinde olur muyuz, dedi. Ben de ‘Hiç şüphe yok, ne gerekirse yaparız’ dedim. Tayyip Bey daha çok ekonomik mali engeller çıkaracaklar, ek kaynak bulabilir miyiz, derdindeydi. ‘Her türlü işbirliğine gireriz, hiç ondan kuşkunuz olmasın’ dedim.”

KILIÇDAROĞLU SAĞ OLSUN

ZÜLFÜ Livaneli'nin açıklamaları üzerine Kılıçdaroğlu, CHP genel başkanlarını içine alan bir açıklama yapmıştı. Baykal'a Kılıçdaroğlu'nun tavrını sordum. "Sağ olsun. Genel Başkan'ın gösterdiği tepki çok değerlidir. Ben şahsına teşekkür ediyorum" dedi.

CHP YALNIZ BIRAKTI MI?

CHP'den farklı sesler çıktı. Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır başta olmak üzere eleştirenler çıktı. CHP yönetiminden uzun süre açıklama gelmedi. O yüzden Baykal'a, "CHP yeterince arkanızda durdu mu? Bir kırgınlığınız var mı?" diye sordum.

"Genel Başkan'ın tavrı partinin tavrıdır, diye anlayacağız. Tabii partide her düşüncede, her duyguda insanlar bir aradadır. Birbirini seven, sevmeyen, kızan, kızmayan insanlar bir aradadır. Her biri bu etkilerin içinde olaylara tavır takınır ama Genel Başkan 'Bütün Cumhuriyet Halk Partisi genel başkanları' diyerek de olsa, beni de içine alarak savundu. Elbette kendisinden bunu beklerdim. Çok memnun oldum, eksik olmasın, sağ olsun" diye karşılık verdi.

BAYKAL'IN SİTEMİ

CHP'de zaman zaman Baykal dönemi mercek altına alınıyor. Baykal olsa HDP ile diyalog kurulamayacağı, diğer muhalefet partileri ile iyi ilişkilerin sağlanamayacağı yönünde eleştiriler yapılıyor. Baykal'a bunu sordum. Sitemkâr bir yanıt verdi.

"Hayır, biz CHP olarak hem sağımızdaki siyasete, hem de solumuzdaki siyasete daima yapıcı bir anlayışla yaklaştık. O nedenle ben bu tür suçlama içine girmenin insafli, haklı, doğru olduğunu düşünmüyorum" diyor.

ALEVİ VE KÜRT DÜŞMANI MI?

Baykal'la ilgili olarak Alevi ve Kürt düşmanı olduğu yönünde değerlendirmeler mevcut. SHP genel sekreteri olduğu zaman Paris'teki Kürt Konferansı'na katılan Ahmet Türk ve arkadaşlarının ihracı ona bağlandı. CHP genel başkanı olduğu dönemde teşkilatlarda Alevilere yer vermediği iddiaları gündemde oldu. O nedenle, "Kürt ve Alevi düşmanı mısınız?" diye sordum.

Baykal, "Siyasi hayatımın çeşitli dönemlerinde ben o kesimlere yapılan haksızlıklar karşısında tavır takındığım için tam tersi suçlamaların hedefi olduğumu hatırlıyorum ve o doğrultuda yaptığım konuşmalar Meclis zabıtlarındadır. Bu konularda kendimi savunma durumuna düşmeyi yakıştıramıyorum kendime ve reddediyorum" diye yanıt verdi.

ERKEN SEÇİM TALEBİ

Baykal'a 2023 seçimlerini sordum, Baykal ise erken seçimi gündeme getirdi. Önce siyasi kutuplaşmanın giderilmesi için iktidar ve muhalefetin bir araya gelerek ortak bir deklarasyon yayınlamasını gündeme getirdi. 1946 seçimlerinden sonra İnönü'nün yayınladığı 12 Temmuz Beyannamesi'ni örnek gösterdi. Ardından da erken seçim çağrısı yaptı.

BOĞAZIÇI KARARINA DESTEK

Deniz Baykal iki konuda iktidarın aldığı kararı destekledi.

1) Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi rektörlüğünden alınması.

"Boğaziçi Üniversitesi'nde iktidarın aldığı kararlardan memnunum ama bunun sadece orayla sınırlı bir olay olarak kalmaması ve hükümetin genel tutumuna yansımaları önem taşır. Yani kamuoyunun, toplumun tercihlerine duyarlılık ve anlayış gösterilmesi gerektiğinin anlaşıldığını umarım, bu da o doğrultuda bir arayışın başlangıcıdır."

2) OHAL'le ilgili düzenlemenin kamuoyundan gelen tepkiler üzerine 3 yıldan 1 yıla indirilmesi.

"OHAL'i 3 yıl uzatan torba yasaya bir düzenleme getirerek 1 yıla indirdiler yani seçim tarihini dışarıda bıraktılar, bu da aynı şekilde sevindirici ama bunlarla sınırlı kalmamalı, uzlaşmacı bir yönetim anlayışı haline gelmeli, yaptım oldu demekten çıkmalıyız ve kamuoyu, toplum, tepkiler saygıyla karşılanmalı. Bunları gözeterek tercihler kullanılması gerektiğinin anlaşıldığını umuyorum."

AFGANİSTAN UYARISI

ESKİ bir Dışişleri Bakanı ve tecrübeli bir politikacı olarak Baykal'a Afganistan konusunu sormasam olmazdı. Baykal, Afganistan'daki ateşin Türkiye'ye sıçrayacağı uyarısında bulundu: "Bu şartlar altında Afganistan'da askeri bir operasyona katılmak sadece evlatlarımızın hayatını tehlikeye atmak değil, Türkiye'ye dönük yeni bir göç

27.07.2021

dalgasının düğmesine basmak demektir. Bu göç dalgası sadece Türkiye'nin değil, Avrupa'nın ve bölgenin de istikrarına, güvenliğine yönelik çok ciddi tehlikeleri göze almak anlamına gelir. Bu mücadele havaalanı sınırları içinde kalmaz, hatta Afganistan sınırları içinde kalmaz. Türkiye'ye de sızar, başka yerlere de sızar, Taliban gibi yaygın bir uluslararası terör organizasyonunun hedefi haline gelmeyi kabul etmek çok yanlış, ne için olduğu bile belli değil.”

ZİHNİ MELEKELERİ

DENİZ Baykal'la bir buçuk saat bir söyleşi yaptım. Sağlık koşullarına rağmen zihni berraktı. CHP'li Ali Mahir Başarır, Baykal'ın zihni melekelerini kullanma konusunda sıkıntıları olduğunu ifade etmişti. Ama Baykal'ı görünce haksızlık ettiğini düşündüm. Demirel, “Kafam Zenith saat gibi çalışıyor” demişti. Yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle kısıtlı bir hayatı olmasına karşın Baykal'ın da zihni melekeleri gayet iyi, kafası tıkr tıkr çalışıyor.

Esfender KORKMAZ

Ekonomi yönetimi bu kadar yanlışı nasıl başardı?

27 Temmuz 2021 Salı

Degüstasyon; şarabın ne kadar kaliteli olup, olmadığını anlamak için yapılan tadım işlemine verilen isimdir. Bunu yapanlara degüstatör denilir. Önolog da yakın anlama gelir.

Üretici şarap kalitesini tespit etmek üzere degüstatörün önüne iki bardak şarap koyar. Degüstatör ilkin test eder ve en kötüsü bu der. Üretici diğerine neden bakmadın, diye sorunca; **"Bundan kötüsü olamaz"** der.

Elli yıldır, kamuda ve özel sektörde, doğrudan ekonomi ile uğraşıyorum ve yazıyorum. Türkiye çok kriz yaşadı. Ekonomi yönetimleri yanlışlar yaptı. Ama bugünkü iktisat politikaları yanlışın da ötesinde, ne kitaba uyuyor, ne de realiteye.

Türkiye yakın geçmişte 1994, 2001'de kriz yaşadı. Ertesi yıl hemen toparlandı. Bugün dalgalı kur sistemi olduğu için ani krizler değil, kur şokları yaşıyoruz. **Ama kur şoklarının etkisi, anlık krizlerden daha kalıcı ve ağır oldu.** İflasların artması, işsizliğin yükselmesi, yüksek enflasyon, yoksulluğun artması, Türkiye'nin risk priminin artması ve sermaye çıkışı olarak bunu yaşıyoruz.

Eğer ekonomi yönetimi, sıcak para serabına girmeseydi, kontrollü kur politikasına geçseydi, millî çıkarlarımızı gözeten bir dış ticaret politikası uygulamış olsaydı, devlet ve bütçe kaynaklarını partizanca kullanmasaydı, Sayın Cumhurbaşkanı Fetö'ye aldanmasaydı, devlet parti devletine dönüşmeyip kurumsal devlet olarak kalsaydı, başkanlık sistemine geçmeyip, aksak da olsa hukukun üstünlüğü ve demokraside devam etseydik elbette kur şoklarını da yaşamazdık.

Ekonomi yönetimi kısa vadeli, bir seçimlik, algı yaratma üstüne strateji oluşturdu.

Söz gelimi, AKP'nin 2011 yılında reklam filminde açıkladığı 2023 vizyonunda;

* Tarım sektörünün katma değeri 150 milyar dolar olacak;

27.07.2021

- * İhracat 500 milyar dolara çıkacak;
- * Fert başına gelir 25 milyar dolar olacak;
- * Turizm geliri 50 milyar dolara çıkacak.

Planlama rafa kaldırıldığı halde bu tahminler nasıl yapıldı? Açıklanan üç yıllık programlar ve mali planlar ekonometrik bir modele dayanmadığı için güven vermedi .

Uygulamada 2011 yılından 2021 yılına son on senede, makro göstergeler 2011 yılının altına geriledi.

2020 yılı tarımda GSYH 333,3 milyar lira oldu. 2020 ortalama dolar kuru 7,0234'tür. Tarım sektörünün yarattığı katma değeri, hedef 150 milyar doların, üçte birinden az, 47,5 milyar dolar oldu.

2020 mayıstan 2021 mayısına kadar son bir yılda toplam ihracatımız 191,6 milyar dolardır. Yani 500 milyarın yarısından az, yüzde 38'i kadardır.

2011 yılında Türkiye'de fert başına gelir cari dolar olarak 10,444 dolar idi. 2020 yılında 5 milyon Suriyeliyi katarsak 8100 dolara geriledi. Hedefin üçte birinden az. (Suriyeliler kaçak çalışıyor. Katma değer yaratıyor. Ama fert başına gelir hesabında yoklar.)

Dolar cinsinden Nominal Fert başına gelir aynı zamanda uluslararası karşılaştırmalarda kullanılıyor. Türkiye'de fert başına gelirin düşmesi gelişme yolunda tökezlemenin göstergesidir.

Yanılganın bu kadarı olmaz.

Turizm geliri, pandemi nedeni ile düştü. Pandemi olmasaydı da düşerdi. Çünkü devlet bütçe açıklarını turizmden aldıkları ile kapatmak istiyor. Çoğu kamu arazilerinde yapılmış turizm yatırımlarında ecrimisiller üç katına çıkarıldı. 18 Temmuz'da turizm teşvik kanununda bazı değişiklikler oldu. Teşviki bırakın yatırımcılara yeni yükümlülükler geldi.

İki yıl içinde 2023'te bu verilerde bile kalacağımızı tahmin etmiyorum. Çünkü; reel sektörde iflaslar arttı, işsizlik daha da artacak, döviz ve dış borçlarda, bankaların dönmeyen kredilerinde risk oranı da yüksektir.

İbrahim Kahveci

Ya kredi makyajı akarsa!

İki kez yenilenmiş verilere göre 2002 yılında GSYH büyüklüğümüz 362 milyar liraymış. Şimdi (2020) ise, 5 trilyon 048 milyar TL.

2002 sonunda toplam kredi hacmi 48,7 milyar TL. Bunun da 29,3 milyar lirası (18,1 milyar \$) döviz kredilerinden oluşuyormuş.

2003 başında Kredi/GSYH oranı sadece %13,5.

Bugün durum ne? Yıllık bazda, yani 2020 sonunda 165,6 milyar dolar döviz kredisi ve 2 trilyon 354 milyar lira da TL kredisi olmak üzere, toplam kredi büyüklüğü 3 trilyon 576 milyar liraya çıkmış oldu.

2020 sonunda Kredi/GSYH oranı artık %70,8'e ulaşmıştır.

Kısaca ekonomik değerimizin büyük kısmı kredi şişirmesinden geliyor. Tabiri caiz ise, ekonomide kredi dışında bir çözüm üretemeyen yönetim anlayışımız olmuş.

Kredi-faiz...

Kargadan başka kuş, krediden başka da çözüm bilememişiz. Ama her nedense bu kadar kredi teşviki veren iktidar, her fırsatta faize de karşı olduğunu ilan ediyor... Pardon yüksek faize...

Faiz düşük olunca mesele yok sanırım. O zaman dini sorun olmuyor belki de...

İyi ama neden bu kadar krediye dayalı çözüm modelleri üretildi? Neden başka yöntemler kullanılmadı? Neden hala her çözümde aklımıza kredi geliyor?

2020 yılında çözümü yine kredi genişlemesinde bulduk.

Sadece TL kredileri 720 milyar liralık artışla 2 trilyon 354 milyar liraya ulaştı. (Not: Döviz kredileri 2020 yılında 6 milyar dolar azaldı)

27.07.2021

TL kredilerinin 720 milyar lira arttığı geçen yıl, GSYH tutarının nominal artışı da 727,7 milyar lira oldu.

Sanki, GSYH artışının tamamı kredilerden gelmiş gibi. Kredi olmasaydı ne olurdu acaba?

Bakın 2019 yılında nominal GSYH artışı 561,9 milyar lira. Buna karşılık kredi TL artışı ise sadece 201,7 milyar lira. Ve ne mi oldu?

Cari açık vermedik.

2020 yılında ise nerede ise sıfır büyümeye rağmen cari açık verdik.

Kısaca kredi bizim ülkemizde üretmeden tüketmek anlamına geliyor. Ne kadar kredi genişlemesi, o kadar cari açık.

Cari işlemler dengesinde artık kur seviyesinden daha çok kredi seviyesi etkin oluyor. Düşük büyüme, yüksek kur ve yüksek kredi genişlemesine rağmen cari açık vermek çok acı olsa gerek.

Peki neden kur seviyesi etkisini kaybediyor? Asıl sorulardan bir bu olmalı.

TL değer kaybediyor ama ithalat ve dış açık cari açığa dönüşüyor. Burada bir fikir olarak şunu söyleyebiliriz: Acaba kredili tüketime gidenler, ateş pahası ithal ürünleri alırken bu kredileri ne kadar ödeyeceklerini düşünüyorlar? Asıl kilit nokta burası bence...

Ticari kredilerde de durum benzer. Mesela bir medya kuruluşunun satın alımında kullanılan kamu bankası kredisi ne kadar ödenme düşüncesi ile alındı?

Üretken olmayan kredileşme...

Değer yaratmayan ihracat...

Ne kadar bizi sürdürebilir?

Uzun yıllardır bir kredi makyajıyla ekonomiyi sürdürmeye çalışıyoruz.

Ama ardında derin sorunların biriktiğini işi bilenler biliyor. Yeni kredi genişlemesi için kredi akışında eskilerin bir temizliği gerekiyor. Şu anda yeniden yapılandırma adı altında bu çözülmeye çalışılıyor. Ama nereye kadar?

Evet, faizi düşürerek yıl sonuna doğru yeni bir kredi dalgası başlatabiliriz. Hatta **2022 baharında veya bahar bitişine bu balon havası ile erken seçime de gidebiliriz.**

Bakın işte "Türkiye uçuyor" nidaları ile seçmeni de cezbedebiliriz.

27.07.2021

Ama ya sonrası...

Bu yol bitmiştir aslında. Her şişirme sonrasında daha büyük bunalım ve buhran ülkemize geri dönüyor.

Verimsizliği kredi genişlemesi ile daha ne kadar örtebiliriz? Bunlar açığa çıktıkça ülkemiz daha büyük bunalım ve işsizlik ile karşı karşıya kalacaktır.

Bu bir kahinlik değildir. Sadece birazcık rakamları okumaktan geçiyor.

Ülkemiz inşallah bu tuzağa düşmez ve inşallah evlatlarımıza bir karanlık yer daha bırakmayız.

27 Temmuz 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Aşı savaşlarının darbe gerekçesi olduğunu da gördük ya...

Aşı savaşlarını ve aşı gerekçeli hükümet darbesini de gördüğümüze göre, bakalım daha başka ne tür anormalliklere tanık olacağız?

Refik Saydam

Oysa aşı özellikle bizim siyasi tarihimizde çok önemli yere sahiptir. Önce Sağlık Bakanı sonra da Başbakan olan **Refik Saydam**, sıtma salgınına karşı aşıyla verdiği mücadele sonucu adını tarihe yazdırmıştır. Okul çağlarımızda da salgın hastalıklara karşı her yıl aşı kampanyaları yapılırdı. Bu aşılardan kaçmak mümkün değildi. Velinizin "Aşıya karşıyım" yazısı vermesi dışında.

Kafa karışıklıkları

İzleyebildiğim kadarıyla salgına karşı üretilen aşılarla ilişkin kafa karışıklıkları oldukça fazla. Ama bu aşıların salgını durdurdukları da kesin gibi... Ne var ki salgın şokuyla birlikte duyurulan aşılar, kafaları karıştırdı. Milyarlarca dolarlık gelirler ve dağıtılan ödüller, işi çığırından çıkardı. Keşke bizimkiler biraz daha soğukkanlı olabilselerdi.

Gannuşi konuştu

Yine de Tunus gibi olmadığımız için şükredelim. Tunus Cumhurbaşkanı **Kays Said**'in yaptığı darbenin ardından Meclis'e alınmayan Meclis Başkanı ve Nahda Hareketi lideri **Raşid el-Gannuşi**, TRT Arapça'ya çarpıcı açıklamalarda bulundu.

Raşid el-Gannuşi, darbe girişimi karşısında halka çağrı yaparak "**Faili kim olursa olsun darbeyi reddediyoruz ve meclisin önünde bekliyoruz. Türkiye'den aldığımız ders bize şunu gösteriyor: Darbe gerçekleşirse sokağa çıkmamız lazım**" dedi.

'Anayasal düzene dönüşmeli'

Tunus'ta anayasal düzene dönüşmesi çağrısında bulunan **Ömer Çelik**, "**Kardeş Tunus halkına bu kötülüğü yapanlar kendi ülkelerine zarar veriyorlar. Tunus halkı, mevcut krizi birlik ve beraberlik içinde aşabilecek imkân ve tecrübeye sahiptir. Bu ancak anayasal düzene hemen geri dönüşmesiyle mümkündür**" paylaşımını yaptı.